

Česká školní inspekce
Liberecký inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

**Základní škola Karla Hynka Máchy Doksy, Valdštejská 253,
okres Česká Lípa**

Adresa: Valdštejská 253, 472 01 Doksy

Identifikátor školy: 600 074 919

Termín konání inspekce: 24. – 28. leden 2005

Čj.:	h4-1049/05-5100
Signatura:	oh1cy124

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Karla Hynka Máchy Doksy, Valdštejská 253, okres Česká Lípa je příspěvkovou organizací, jejímž zřizovatelem je Město Doksy. Jako úplná základní škola s 22 třídami vyučuje v letošním školním roce podle stavu k 30. 9. 2004 540 žáků na základě vzdělávacího programu Základní škola čj. 16847/96-2. Aktuální počet žáků k 24. 1. 2004 byl 529. V hlavní budově ve Valdštejské ulici se nacházejí všechny třídy 4. až 9. ročníku. Na odloučeném pracovišti náměstí Republiky 46 jsou umístěny třídy 1. až 3. ročníku. Škola sdružuje také školní družinu a školní jídelnu. Tyto součásti nebyly předmětem školní inspekce. Rada školy není zřízena.

PŘEDMĚT INSPEKCE

- personální podmínky vzdělávání ve sledovaných vyučovacích předmětech,
- materiálně-technické podmínky vzdělávání v celé škole,
- průběh a výsledky vzdělávání v českém jazyce, matematice, anglickém jazyce na prvním a druhém stupni, v německém jazyce, dějepisu, občanské výchově, rodinné výchově, fyzice, chemii, přírodopisu a výpočetní technice na druhém stupni základní školy.

PERSONÁLNÍ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Z celkového počtu 36 vyučujících včetně ředitele školy byla výuka sledována ve výše uvedených předmětech u 28 učitelů. Ve zhlédnuté výuce na prvním stupni nesplňovala podmínky odborné kvalifikace pouze jedna vyučující, která již zahájila studium na vysoké škole. Na druhém stupni byly sledované předměty vyučovány převážně odborně kvalifikovanými pedagogy. Ze sedmi odborně nekvalifikovaných učitelů mají dvě vyučující ředitelem školy uloženo zahájení studia a jedna začínající učitelka má před dokončením pedagogické fakulty. Absolvent střední školy zastupuje na dobu určitou dlouhodobě nemocného pedagoga (matematika, fyzika) a vyučující angličtiny se státní jazykovou zkouškou má ukončené středoškolské vzdělání. Bez odborné kvalifikace je také učitelka (důchodkyně) s mnohaletou pedagogickou praxí, ale tato okolnost kvalitu výuky v žádném ohledu negativně neovlivnila. Vyučující přírodopisu má odbornou kvalifikaci pro střední školu.

Organizační struktura školy je stanovena organizačním řádem a je funkční. Ředitel i jeho statutární zástupce mají jasně vymezené kompetence. Operativní řízení je v podmínkách obou budov založeno na téměř každodenním osobním styku se zaměstnanci a pravidelných provozních poradách. Vhodně je využívána i písemná (měsíční plány) a elektronická forma komunikace. Oboustranný přenos informací mezi vedením školy a zaměstnanci je kvalitní. Zřízené poradní orgány ředitele školy (pedagogická rada, žákovský parlament, třídní důvěrníci z řad rodičů) plní svoji funkci.

Metodická sdružení prvního stupně jsou organizována po ročnících. Na druhém stupni fungují předmětové komise z velké části po jednotlivých předmětech. Ne vždy bylo uskutečněno jejich spojení podle oborové příbuznosti. Všichni členové komisí systematicky sledují naplňování osnov předmětů, koordinují v ročnících časově tematické plány učiva, sjednocují

požadavky na výstupy žáků a vybavení učebními pomůckami, zajišťují exkurze, soutěže, informují se v rámci předmětu o možnostech dalšího odborného vzdělávání, operativně si vyměňují zkušenosti. Po formální i obsahové stránce jsou některé zápisy duplicitní (např. z komise občanské a rodinné výchovy). Tento způsob organizace se však odráží v nižší kooperaci mezi vyučujícími skupin předmětů si blízkých i méně uceleném pohledu na problematiku prvního stupně.

Systém vedení pedagogických pracovníků je funkční, vedení školy sleduje postupné zapracování se začínajících vyučujících. Jim i některým nekvalifikovaným učitelům je zajišťována prostřednictvím předmětových komisí metodická pomoc.

Ředitel školy má zpracovanu řadu dokumentů s velmi dobrou vypovídací hodnotou (konceptní záměry, roční plán práce školy, plán kontrolní a hospitační činnosti, zásady pro vnitřní kontrolní systém). Kontrolní činnost vedení školy je systematická, aktuální záznamy z kontrol však nejsou zcela přehledně uspořádány. Plánovaná hospitační činnost je prováděná v průběhu celého školního roku. Z hospitačních návštěv si vedení školy pořizuje záznamy na vlastních tiskopisech s konkrétními opatřeními. Plánovaná i realizovaná kontrolní a hospitační činnost vedení školy má pozitivní vliv na kvalitu vzdělávání. Jsou z ní vyvozovány závěry na jejichž základě jsou následně přijímána opatření.

Další vzdělávání učitelů vychází z potřeb školy. Ředitel preferuje oblasti, ve kterých se chce škola profilovat (informatika, cizí jazyky), ale dle finančních možností vyhovuje i zájmu učitelů.

K poskytování nenárokových složek platu (osobní příplatky, odměny) má ředitel školy stanovena kritéria, se kterými byli zaměstnanci průkazně seznámeni. Pedagogové jsou vedením školy pravidelně hodnoceni a provádějí i sebehodnocení. Vedení školy si vyžaduje své hodnocení také od zaměstnanců. Stav personálních podmínek umožňuje realizovat vzdělávací program a podporuje rozvoj osobnosti žáků.

Úroveň personálních podmínek vzdělávání byla hodnocena Českou školní inspekcí (ČŠI) jako velmi dobrá.

MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Od poslední inspekce v roce 1999 se základní prostorové podmínky obou školních objektů podstatně nezměnily. Odloučené pracoviště na náměstí je vzdáleno od hlavní budovy školy asi 500 metrů. V této budově se počet tříd zmenšil o jednu, nyní je pro šest tříd šest kmenových učeben. Sedmá je využívána pouze pro výuku hudební výchovy, kromě klavíru však není speciálně ani esteticky podnětně vybavena. Počtu žáků třídy velikostně vyhovují. Kromě hudebny byly učebny zařizeny novým školním nábytkem. Byla provedena výměna vstupních dveří a kompletně zrekonstruována všechna sociální zařízení. Ve sborovně byl instalován starší počítač, umožňující propojení s hlavní budovou přes internet. V přízemí jsou šatny a ranní družina, v patře malá sborovna a sklad učebních pomůcek. Výuka tělesné výchovy i nadále probíhá v tělocvičně vedlejší zvláštní školy. Podmínky pro dodržování pitného režimu žáků nejsou stále zajištěny. Třídy i společné prostory školy byly v době inspekce čisté, ve výzdobě převládaly výtvarné práce žáků.

V centrální budově byla provedena celková výměna rozvodů a těles ústředního topení a ve všech učebnách výměna světel. Kompletně byla zrekonstruována sociální zařízení. Téměř do všech tříd byl zakoupen nový školní nábytek. Na malé tělocvičně je nová střešní krytina. V celém objektu byly vyměněny vchodové dveře. Kapacita šaten je nyní dostačující. Přetrvávají poškozené nátěry podlah, oken a dveří. V červnu bude zahájena půdní vestavba pro specializované učebny.

Všechny společné školní prostory jsou čisté, vkusně vyzdobené fotografiemi a obrazy vztahujícími se ke kraji K. H. Máchy. Každá učebna má svého správce, který je zodpovědný za její stav a dává podněty vedení školy k nápravě nedostatků či pozitivních změn.

Výuka probíhala většinou v kmenových třídách. Odborné učebny informatiky a výtvarné výchovy jsou také využívány k vyučování cizího jazyka při dělení na skupiny (software pro výuku německého a anglického jazyka je k dispozici). K výuce českého jazyka je používána i školní knihovna se zabudovanou audiovizuální technikou. Má přibližně 4500 svazků, je vhodně zásobena beletrií i encyklopediemi, třetinu tvoří odborná literatura. Stav je průběžně doplňován a inovován. Nedostatkem je chybějící podpurný materiál pro výuku cizích jazyků.

Odborná učebna informatiky, s pracovišti žáků umístěnými po obvodu, byla postupně vybavena novými počítači. Je v ní 13 žákovských a učitelův počítač spojených do sítě a připojených na internet, síťová tiskárna a skener. Hardware je různého typu, v době inspekce byla některá žákovská pracoviště nefunkční. Starší lavice a nové židle provozu v učebně vyhovují, na stěnách je řada informací o výpočetní technice. Žáci i učitelé mají kdykoliv volný přístup na internet.

Fond učebnic pro sledované předměty je dostatečně široký. Vyučující jednotlivých předmětů či metodická sdružení si je většinou vybírají v navazujících řadách. Jsou používány schválené učebnice a učební texty převážně z vydavatelství Prodos, Fortuna, Práce, SPN, Jinan.

Řadu potřebných textů a pomůcek si vytvářejí sami vyučující. Ve sledované výuce byla tato možnost hojně využívána. Žákům jsou pro práci v hodinách zapůjčovány normativní jazykové příručky i nové dějepisné atlasy. Pro výuku dějepisu jsou také k dispozici nové i starší nástěnné mapy a video programy. Názorné pomůcky používané ve výuce přírodovědných předmětů byly funkční, i když mnohdy morálně zastaralé.

Didaktická technika je udržovaná a její množství pro potřeby výuky dostatečné. K dispozici jsou videopřehrávače, zpětné projektory, magnetofony s CD přehrávači, gramofony, DVD přehrávač, videokamera, digitální fotoaparát.

Využívání materiální podpory je vedením školy sledováno v hospitační činnosti. Kontrola a inovace materiálně-technických podmínek školy je plánovaná. Konkrétní požadavky na stavební úpravy či materiální vybavení pracovišť školy projednává ředitel se zřizovatelem, se kterým se mu dobře spolupracuje. Veřejnost může využívat obě tělocvičny. Současné vybavení školy umožňuje realizovat vzdělávací program a účelně se podílet na rozvoji vzdělávání a výchovy žáků.

Materiálně-technické podmínky vzdělávání v celé škole byly celkově hodnoceny jako velmi dobré.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací programy

Zvolený vzdělávací program Základní škola čj. 16847/96-2 ve smyslu všech pozdějších úprav, doplňků a pokynů je realizován v souladu s aktuálními údaji v rozhodnutí o zařazení školy do sítě.

Vzdělávací program je v souladu s rozhodnutím o zařazení do sítě.

Podle zvoleného vzdělávacího programu probíhá výuka na obou stupních základní školy. Učební plán školy a rozvrh hodin pro školní rok 2004/2005 sestavil ředitel v souladu s výše uvedeným vzdělávacím programem.

Disponibilní dotaci v 7. ročníku škola využila k zařazení dalšího volitelného předmětu tím způsobem, že žáci všech tří paralelních tříd dostali nabídku tří předmětů v jednodinové

týdenní dotaci - ekologie, semináře z fyziky a dějepisu, z nichž si jeden zvolili. Volitelným předmětem byla nahrazena hodina v každé paralelní třídě jiného povinného předmětu (fyziky, dějepisu nebo přírodopisu). Vzdělávacím programem stanovený minimální počet hodin pro povinný předmět a hodinová týdenní časová dotace zůstaly zachovány. V 8. a 9. ročníku byly disponibilní hodiny využity k navýšení hodinové dotace povinného předmětu český jazyk.

Zhlédnutá výuka respektovala osnovy, k obsahové duplicitě nedocházelo ani ve sledovaných hodinách volitelných předmětů. Kontinuita výuky mezi jednotlivými ročníky byla zajištěna. Škola zařazuje od sedmého do devátého ročníku ještě pět volitelných předmětů a nabízí dalších deset nepovinných předmětů pro oba stupně školy. Stejný počet zájmových útvarů je určen na podporu volnočasových aktivit žáků.

Ve školním roce 2004/2005 vykazuje škola 20 integrovaných žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, pro které má kvalitně a se všemi náležitostmi zpracovány individuální výchovně-vzdělávací plány. Prohlédnutá povinná dokumentace základní školy (třídní knihy, záznamy o práci ve volitelném předmětu, třídní výkazy, katalogové listy) je vedena na velmi dobré úrovni a průkazně. Kontrolu plnění učebních osnov provádí vedení školy pravidelným sledováním záznamů v třídních knihách, při hospitační činnosti a kontaktem s předmětovými komisemi.

Výuka je v souladu s učebními dokumenty zvoleného vzdělávacího programu. Kontrola naplňování učebních osnov je účinná.

Týdenní rozvržení vyučovacích hodin a přestávek vyhovuje platným předpisům a převážně respektuje psychohygienické zásady (hodiny fyziky se častěji objevují jako koncové v některých třídách druhého stupně). Školní řád je obecně známým dokumentem obsahujícím ve vyvážené míře práva a povinnosti žáků. Provoz odborných učeben je vymezen provozními řády.

Poradenskou činností se zabývá zkušená vyučující druhého stupně, která absolvovala kvalifikační studium výchovného poradenství. Pomáhá žákům osmého a devátého ročníku v profesním rozhodování, dobře spolupracuje s rodiči žáků a mnoha institucemi, především s pedagogicko-psychologickou poradnou.

Žákům se specifickými poruchami učení poskytuje škola účinnou pomoc ve formě dyslektické nápravy na prvním i druhém stupni. Nadaní žáci se zúčastňují různých soutěží, přispívají i do místních a okresních periodik.

Metodička prevence je ve funkci prvním rokem a tuto oblast převzala po dlouhodobě nemocném učiteli. Zatím si mapuje oblasti, ve kterých se plánovaný preventivní program nejlépe osvědčuje, spolupracuje s výchovnou poradkyní i s vedením školy, které v oblasti prevence proti patologickým jevům účinně participuje. Na základě aktualizovaného minimálního programu škola aplikuje prevenci proti nežádoucím vlivům na prvním i druhém stupni zařazováním témat z projektu „Zdravá škola“, ve kterém po čtyřech letech úspěšně pokračuje, dále nabízí žákům volnočasové aktivity i jednorázové akce.

Organizace výchovně-vzdělávacího procesu je funkční. Oblast poradenství a prevence sociálně-patologických jevů působí příznivě na vzdělávání žáků.

Zákonní zástupci jsou o prospěchu a chování žáků informováni průběžně prostřednictvím žákovských knížek. Čtyřikrát ročně se uskutečňují třídní schůzky. K nim vedení školy zpracovalo pro třídní učitele motivační dokument „Desatero k třídním schůzkám“, ale i pro všechny učitele a žáky zvlášť připravilo jejich „Desatera“. Třídní důvěrníci se setkávají s vedením školy dvakrát ročně. Webové stránky školy se připravují.

Pro školu je charakteristická otevřená, přátelská atmosféra, která pozitivně ovlivňuje realizaci vzdělávacího programu. K vytváření pocitu sounáležitosti se školou přispěly založení a činnost žákovského parlamentu i možnost bezprostřední komunikace s vedením školy,

organizované školní a mimoškolní akce, do kterých se žáci ochotně zapojují, i vydávání školního občasníku „Kamarád“. Kontakty s rodiči a veřejností udržuje škola i prostřednictvím dne otevřených dveří, místního a okresního tisku.

Informační systém vůči žákům a jejich rodičům je na velmi dobré úrovni.

První stupeň

Český jazyk, anglický jazyk a matematika

V rámci inspekční činnosti byly navštíveny hodiny českého a anglického jazyka a matematiky u vyučujících všech ročníků. Všechny učitelky byly na výuku dobře připravené, stanovené cíle výuky odpovídaly vzdělávacím potřebám žáků. Probírané učivo bylo v souladu s učebními osnovami a navazovalo na předcházející témata.

Sledované hodiny s výjimkou výuky anglického jazyka probíhaly v kmenových učebnách. Učebny působily esteticky i výukově podnětně, uplatnily se zde i prvky seberealizace a identity žáků v projevech vlastní tvorby. Výuka se opírala o učebnice podpořené doplňkovým materiálem či názornými pomůckami, které podněcovaly aktivitu a tvořivost žáků, pracovalo se na dokonale připravené tabuli. Didaktická technika nebyla v hodinách českého jazyka ani matematiky využita, pouze na hodiny anglického jazyka si vyučující pravidelně nosily magnetofon k prezentaci cizojazyčných textů v podání rodilých mluvčích.

Většina hodin byla organizována efektivní frontální metodou, s účinným střídáním činností i individuálním zaměřením na žáky. Ve čtvrtém a pátém ročníku v matematice část hodin proběhla jako skupinová práce, která žáky zaujala. Ti dostávali možnost hledat, objevovat, používat svoje postupy a využívali toho. Příkladně promyšlená a zorganizovaná byla hodina českého jazyka ve třetím ročníku, kdy byli žáci neustále motivováni a vedeni k aktivním činnostem, nechybělo oceňování za pokrok. Učitelka uplatnila různé formy a metody práce v promyšlené návaznosti s využitím diferenciací učiva. Žáci často pracovali ve skupinách nebo párech. Ve čtvrté třídě byla zařazena projektová práce, kdy žáci byli nápaditou motivací vtaženi do tématu, pracovali se značným nasazením.

Ve všech sledovaných hodinách byl zřejmý individuální přístup k žákům. Používané metody se jeví jako účinné, výuka probíhala věcně i odborně správně. Její tempo bylo přiměřené, členění hodin odpovídalo psychohygienickým zásadám. Žáci pracovali se zájmem, aktivně, ukázněně a vesměs prokazovali dobré znalosti, které měli možnost následně uplatnit v činnostech.

Ve všech hodinách se žáci snažili o to, aby byli úspěšní. Vyučující je vhodně motivovaly známkami, pochvalou, soutěžemi a variabilními formami práce. Stanovená pravidla komunikace byla bez problémů dodržována zejména díky vstřícnému jednání vyučujících. Ojedinelé docházelo k jejich porušení především při skupinové práci v důsledku špatné organizace.

Komunikativní dovednosti byly více rozvíjeny u mladších žáků, starší žáci tolik nevyužívali prostor ke komentářům a souvislejším ústním projevům. Vyučující dbaly na to, aby zápis žáků do sešitů byl upravený. Verbální projevy učitelek nebyly vždy spisovné.

Pro hodnocení klasifikačního období je k dispozici větší množství známek. V hodinách převládalo průběžné hodnocení žáků vyučujícími. Klasifikace byla objektivní a zdůvodněná, ve dvou případech bylo využito sebehodnocení žáků a vzájemného hodnocení práce skupin samotnými žáky.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém a anglickém jazyce a matematice byly hodnoceny jako velmi dobré.

Druhý stupeň

Český jazyk

Hospitace byly realizovány v pěti hodinách u pěti vyučujících. Ve sledované výuce bylo učivo probíráno v souladu s učebními osnovami. Učitelky měly hodiny připravené po obsahové i materiální stránce, většina z nich vhodně volila metody i formy práce. Stanovené výukové cíle byly přiměřené aktuálnímu stavu tříd. Pouze ve dvou literárních hodinách i přes jejich obsahově bohatou náplň podporovanou mnoha pomůckami si žáci bez zformulovaného výukového cíle jen obtížně uvědomovali k čemu vlastně směřují. Učitelky většinou respektovaly individuální vzdělávací potřeby žáků, někdy se diferenciací v požadavcích na ostatní a zaměstnání rychlejších výrazněji neprojevovala. Poznatky ve zhlédnutých hodinách byly předávány věcně správně. Probírané učivo navazovalo na předcházející.

Hodiny probíhaly v podnětných a estetických učebnách, někde s atypickým uspořádáním lavic pro aktuální práci ve skupinách. Materiální zabezpečení sledovaných hodin bylo na velmi dobré úrovni. Žáci všechny poskytnuté materiály, učební pomůcky i normativní příručky účelně využívali. Pouze jednou si poslechli audio nahrávku.

Ve zhlédnuté výuce převládala frontální organizace s dynamickým střídáním činností. Do každé ze sledovaných hodin učitelky zařazovaly skupinovou či párovou práci. Žáci byli aktivní, dobře spolupracovali. Výjimečně se kooperace nedařila, pokud vyučující důsledně nesledovala, zda mohou žáci mezi sebou bezproblémově komunikovat. Většina vyučovacích jednotek byla účelně rozčleněna s ohledem na psychohygienické zásady. Ve snaze zcela obsáhnout naplánované učivo chyběl vyučujícím v závěru hodin prostor pro jeho shrnutí se zpětnou vazbou od žáků.

V některých hodinách nápaditá vstupní motivace korespondovala s výukovým cílem a navodila u žáků zájem o probírané učivo, někde probíhala na základě teoretického opakování minulého tématu. V průběhu většiny hodin byla látka vhodně aktualizována s připomínáním mezipředmětových souvislostí. V mluvnických hodinách vycházeli žáci ze svých jazykových zkušeností. Při upevňování učiva poskytovaly učitelky žákům individuální pomoc a vyžadovaly od nich zpětnou vazbu. Pochvalou oceňovaly aktivní práci žáků. Hodnocení klasifikací nebylo zaznamenáno. S využitím prvků dramatické výchovy se podařilo vyučující dovést žáky k sebehodnocení.

Učitelky se vyjadřovaly spisovně, velmi dobře artikulovaly, některé pracovaly i s intenzitou hlasu a využívaly nonverbální výrazové prostředky. Písemné projevy žáků v sešitech byly téměř všemi vyučujícími kontrolovány. Předložené písemné slohové kontrolní práce byly po formální stránce sjednoceny, ne vždy z hlediska struktury prací, způsobu jejich hodnocení a žakovských oprav.

Žáci akceptovali stanovená pravidla komunikace. Interakce mezi vyučujícími a žáky byla bezproblémová, probíhala v přátelské atmosféře. Většina učitelek podporovala rozvoj komunikativních dovedností žáků, použitými metodami a formami práce poskytovaly žákům prostor k vytváření některých kompetencí, a to v oblasti kooperace i práce s různými informačními zdroji.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce byly hodnoceny jako velmi dobré.

Společenskovědní předměty – dějepis, občanská výchova, rodinná výchova

Hodnocení kvality výuky výše uvedených předmětů vychází z osmi hospitací u šesti vyučujících. Učivo bylo probíráno v souladu s učebními osnovami. Ze zhlédnutých hodin bylo zřejmé, že se vyučující na výuku připravovali. Dějepisný seminář funkčně rozvíjel obsah předmětu základního vzdělávání. Témata hodin byla sdělována většinou ústně, výukové cíle

nebyly všemi vyučujícími konkretizovány. Z průběhu výuky však vyplynulo, že jsou přiměřené aktuálnímu stavu tříd. Probírané učivo navazovalo na předcházející a bylo předáváno věcně správně. Ojediněle byly zaznamenány ze strany začínající učitelky terminologické nepřesnosti.

Naplněním stanovených cílů, přehlednou stavbou i jasnými pokyny byly charakterizovány dvě dějepisné hodiny. Role učitele jako organizátora výuky a zdroje informací byla vyvážená. Střídání činností bylo založeno na využívání připravených pomůcek i didaktické techniky. Příkladné byly výstižnost a věcnost zápisu na tabuli na základě vyvozování látky za přispění žáků.

V ostatních sledovaných hodinách se projeví dílčí nedostatky v jejich členění, někde s opomíjením psychohygienických zásad. Příležitosti pro kooperaci žáků byly skromné, v závěru vyučovacích jednotek většinou z časových důvodů chybělo shrnutí a zhodnocení probraného učiva se zpětnou vazbou od žáků. Nízká pedagogická zkušenost jedné z vyučujících se projevila v přílišné popisnosti předávaných poznatků i v omezeném výběru metod a forem práce ve sledované výuce rodinné výchovy. Její metodologická nezkušenost se projevila též v aplikaci historických poznatků.

Materiální podpora v hodinách byla založena na práci s různými názornými učebními i pedagogy vlastnoručně vyrobenými pomůckami, doplňkovými materiály i odbornými příručkami. Učebnice občanské nauky jsou žákům do hodin zapůjčovány, ve sledované výuce nebyly využity.

V úvodu některých hodin se vyučujícím nápaditě dařilo podnítit zájem žáků o učivo, motivovali je písemným i ústním zkoušením se zdůvodněnou klasifikací. Zejména v dějepisných hodinách bylo učivo vhodně aktualizováno, učitelé připomínali mezipředmětové souvislosti, vycházeli ze zkušeností žáků, po kratších úsecích od nich získávali zpětnovazebné informace. Písemnosti žáků všichni učitelé pečlivě kontrolují. V jednom případě byl zápis na tabuli málo čitelný a působil na žáky demotivačně.

Klasifikace v žákovských knížkách je zaznamenávána průběžně, minimálně známek bylo zapsáno ve výchovných předmětech, žádné hodnocení nebylo uvedeno ve volitelném předmětu. Vyučující však měl ve svých klasifikačních podkladech známek dostatečné množství. Učitelé v průběhu hodin oceňovali aktivní práci žáků, vyjadřovali se spisovně a srozumitelně, pouze jeden z vyučujících ne vždy korigoval rychlost své mluvy. Chyby v nespisovných projevech žáků opravovali jen někteří učitelé.

Žáci akceptovali stanovená pravidla komunikace. Vyučující respektovali jejich osobnost, jednali vstřícně a tolerantně. Celkově byl ve sledovaných hodinách vytvářen menší prostor pro rozvoj komunikativních dovedností žáků, i když obsah výuky se k získávání těchto kompetencí často nabízel. Vytvořit prostor pro diskusi s názory žáků se dařilo vyučující rodinné výchovy prostřednictvím některých postupů používaných v dramatické výchově.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve společenskovědních předmětech byly celkově hodnoceny jako velmi dobré.

Cizí jazyky

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání vychází z hospitací hodin cizích jazyků u čtyř různých vyučujících. Výuka korespondovala s obecnými cíli a zásadami vzdělávání zvoleného vzdělávacího programu. Cíle byly vhodně a přiměřeně stanoveny vzhledem k aktuálnímu stavu tříd, avšak ne vždy byly ve sledované výuce splněny. Evidentní byla návaznost probíraného učiva na předcházející témata, často z nich vyplývala.

Výuka cizích jazyků byla vedena v dělených jazykových skupinách v učebnách nepříliš podnětně zaměřených k těmto sledovaným předmětům. Vyučující pravidelně používali

magnetofon s cizojazyčnými nahrávkami a v jednom případě využili také nástěnnou mapu jako doplněk k textům a mapkám v učebnicích. Učitelé měli často připravený pro žáky další namnožený učební materiál, či doplňkové otázky a odpovědi k textům. Instrukce žákům podávali převážně v cizích jazycích s českými komentáři. Žáci byli sice vedeni k rozvíjení řečových dovedností v anglickém a německém jazyce, ale schopnost delších souvislejších projevů neprokázali.

Zhlédnuté hodiny se odlišovaly z hlediska použitých metod a forem práce i efektivitě vyučovacího procesu. Hodiny byly převážně dobře připravené s předpokladem aktivní činnosti žáků při skupinové či individuální práci. Především v hodinách německého jazyka měli žáci možnost vyhledávat informace v textech a používat vlastní postupy řešení, ale nebyli vždy natolik vtaženi do problému, aby splnili stanovený cíl hodiny.

Zhlédnuté vyučovací jednotky charakterizovaly dobré vzájemné vztahy, žáci akceptovali stanovená pravidla komunikace mezi učiteli a žáky i mezi sebou navzájem. Především v nižších ročnících převládalo průběžné hodnocení žáků vyučujícími, kteří respektovali jejich individuální dispozice, oceňovali snahu a pokrok. V jedné hodině vyučující využila sebehodnocení žáků. Závěrečné shrnutí učiva a zhodnocení práce, na kterém by se podíleli sami žáci, nebylo vždy uplatněno.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v cizích jazycích byly na dobré úrovni.

Matematika

Hodnocení vychází z šesti hospitací hodin u čtyř vyučujících ve všech ročnících druhého stupně základní školy. U dvou začínajících pedagogů byly v metodické i didaktické stavbě zhlédnutých vyučovacích jednotek shledány určité nedostatky.

Příprava učitelů na výuku byla pečlivá, žákům však nesdělovali cíl hodiny, v několika případech oznámili předem její průběh. V polovině zhlédnutých hodin nezbyl v jejich závěru čas ke shrnutí látky, výuku přerušilo zvonění. Probírané učivo bylo v souladu s učebními dokumenty a navazovalo na předcházející témata.

Všechny sledované hodiny proběhly v čistých a upravených kmenových učebnách. Ve dvou z nich byl k dispozici televizní přijímač a videopřehrávač, ve výuce nebyly využity. Kromě učebnic používaly vyučující ve dvou hodinách jednoduché názorné pomůcky. V hodině geometrie v šestém ročníku však chyběly žákům takové pomůcky, které potřebovali pro řešení úloh.

Frontální způsob výuky, použitý ve všech sledovaných hodinách, byl vzhledem k probírané látce efektivní. Žáci byli vyučujícími převážně vedeni, spíše výjimečně měli možnost hledat, objevovat, používat vlastní postupy či pracovat s chybou. Poznatky ve zhlédnutých hodinách předávali učitelé věcně i odborně správně, dbali na úpravu žakovských sešitů. Jejich verbální projevy nebyly vždy spisovné. Žáci v hodinách výuku sledovali, byli pozorní, respektovali vyučující jako osobnosti. Klima třídy bylo příjemné, prostředí nekonfliktní při respektování pravidel slušného chování i vzájemné komunikace.

Dostatečný počet známek dával předpoklad objektivního posouzení znalostí žáků i jejich hodnocení v klasifikačním období. Většina zaznamenaných známek byla za krátké písemné nebo čtvrtletní práce, výjimečně byli žáci zkoušeni ústně. Vzájemné hodnocení nebo sebehodnocení žáků není zřejmě zažité, hodnotili pouze vyučující. Ve většině hodin vyučující žáky za dobrou práci chválili a podněcovali je k aktivitě.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v matematice byly hodnoceny jako velmi dobré.

Informatika

Předmět byl sledován ve čtyřech hodinách u tří vyučujících v osmém a devátém ročníku. Všechny tři vyučující hledají vhodné formy a metody výuky, mají snahu zvládnout předmět a spolupracují při přípravě i realizaci výuky.

Stanovené cíle výuky předpokládaly zvládnutí aktuální a naplánované problematiky textového editoru a tvorby webových stránek. Ne ve všech sledovaných hodinách se to podařilo.

Učebna výpočetní techniky je prostorově malá a nepříliš vhodně řešená. Bezprašná tabule byla využita v polovině hodin. Žáci si vedou sešity, zápisy v nich mají různou úroveň. Vhodné učebnice, které obsahují nejen informace probírané na základní škole, dostávají žáci zapůjčené. K zadání konkrétních úkolů slouží nakopírované předlohy úloh.

Specifickým a nepříliš šťastným způsobem je řešena výuka jedné třídy rozdělené na dvě skupiny. Při dvouhodinové výuce informatiky má jedna skupina nejprve teorii v klasické učebně a pak své nabyté znalosti převádí do praxe v učebně výpočetní techniky. Druhá skupina začíná výuku praktickou hodinou u počítačů a druhou hodinu přechází do učebny, kde si žáci opakuji a doplňují poznatky získané prakticky. Při praktické činnosti u počítačů byla výrazně úspěšnější skupina, která problematiku nejprve probírala teoreticky. Vzhledem k charakteru a organizaci výuky se v kmenové učebně jednalo o výuku frontální, v učebně výpočetní techniky pak vyučující pracovaly se žáky většinou individuálně. Po stránce věcné a odborné správnosti výuky nemá ČŠI k vyučujícím připomínky, situaci u počítačů jim však komplikovala skutečnost, že hardware nebo software nebyly vždy funkční.

Aktivita i zájem žáků o výuku byly velmi rozdílné a ovlivněné znalostí práce s počítačem. Pro některé žáky byly zadané úkoly příliš jednoduché, jiní si s nimi naopak dokázali poradit jen s obtížemi. Pouze u jedné vyučující se tempo výuky neřídilo podle nejpomalejšího žáka. Pro žáky, kteří byli s řešením společně zadané úlohy hotovi dříve, měla připravenou další práci.

Problém s dodržováním pravidel slušného chování či komplikace v komunikaci mezi učitelem a žáky ani mezi žáky navzájem se nevyskytly.

K hodnocení žáků v předmětu informatika slouží většinou praktická úloha, která je v následující hodině vyučujícími rozebrána a žákům jsou ukázány a vysvětleny chyby v řešení. Během činnosti u počítačů byli žáci pouze v jedné ze sledovaných hodin chváleni za dosažené výsledky.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v informatice byly hodnoceny jako dobré.

Přírodovědné předměty - fyzika, chemie, přírodopis

Hodnocení vychází z hospitací hodin u pěti vyučujících ve všech ročnících kromě fyziky v šesté třídě.

Naprostá většina zhlédnutých hodin byla učiteli velmi pečlivě připravena. Výuka probíhala v souladu s osnovami, rozpracovanými do časově tematických plánů. Bylo dbáno na návaznost učiva. Stanovené výukové cíle byly přiměřené aktuálnímu stavu tříd.

Výuka probíhala většinou v prostorných odborných učebnách, vybavených speciálním žákovským nábytkem, ale bez rozvodu medií (v učebně fyziky nebyl rozvod elektřiny funkční). Ve všech nebyla zvýšená katedra, takže demonstrační ukázky prováděné učitelem byly ze zadních lavic obtížně sledovatelné. Výzdoba (obrazy, panely, názorné pomůcky) byla vztažena k předmětu, ne však k probíraným tématům. Třídy po estetické stránce nepůsobily příliš povzbudivě, v průběhu inspekce se však pořádek zlepšoval. Žáci byly důsledně vedeni

k samostatné práci s učebnicemi. Didaktická technika byla v hodinách chemie i fyziky využita sporadicky, ale účelně. Kladem všech sledovaných hodin byla názornost.

Ve většině hodin učitelé v úvodu stanovili téma, cíl i organizaci vyučovací jednotky. Žáci byli průběžně motivováni poukazováním na jejich životní zkušenosti, v přírodopise i odkazy na aktuální dění ve světě. Ne vždy však učitelé věnovali dostatek času závěrečnému shrnutí látky a zhodnocení dosažení cíle hodiny.

Z použitých forem výuky nejčastěji žáci v průběhu úvodního zkoušení samostatně nebo ve skupinách nastudovali z učebnice novou látku převážně formou řešení zadaného problému. Následně pak s pomocí učitele nové poznatky zobecnili a zapsali do sešitů. Schopnost žáků pracovat samostatně byla zřejmá.

Hodnocení žáků ve všech sledovaných předmětech je průběžně zaznamenáváno. Využívány byly formy písemného, ústního a zejména orientačního zkoušení. Kromě klasifikace vyučující důsledně využívali pochvalu a ocenění snahy u žáků. U několika učitelů byl ale zaznamenán významný rozdíl mezi hodnocením ústního a písemného zkoušení. Velmi dobré byly znalosti žáků z chemie v 9. ročníku. Zhlédnuté hodiny se vyznačovaly atmosférou spolupráce a tolerance.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v přírodovědných předmětech byly hodnoceny jako velmi dobré.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Škola průběžně sleduje, jakých výsledků její žáci dosahují i jak se ve výsledcích odráží kvalita práce učitelů. Využívá k tomu indikátory kvality převzaté z externích zdrojů, standardizované dotazníky pro žáky, standardizované testy (Kalibro), ředitelské testy, sleduje úspěšnost žáků při přijímacím řízení na střední školy. O zjištěních se ve škole diskutuje a zpravidla jsou vyvozeny konkrétní závěry, které vedou k dílčím opatřením a změnám.

Celkové hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve sledovaných předmětech na prvním a druhém stupni základní školy byly v souhrnu hodnoceny jako velmi dobré.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

V průběhu inspekce byla provedena tematicky zaměřená inspekce s názvem „Výchova k lidským právům a toleranci“. Její výsledky budou zapracovány do celostátní výroční zprávy ČŠI o školním roce 2004/2005, která bude zveřejněna na internetu.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školních zařízení - vydalo MŠMT pod čj. 12 995/2003-21 dne 14. 2. 2003 s účinností od 1. 1. 2003
2. Zřizovací listina příspěvkové organizace Základní škola Karla Hynka Máchy Doksy, Valdštejnská 253, okres Česká Lípa - vydalo Zastupitelstvo města Doksy usnesením č. Z29/04 ze dne 15. 4. 2004
3. „Vzdělávací program základní škola, čj. 16847/96-2 - Učební plán ZŠ K.H.Máchy Doksy“ schválený ředitelem školy na školní rok 2004/2005 dne 1. 9. 2004

4. Učební dokumenty vzdělávacího programu Základní škola schválené MŠMT dne 30. 4. 1996 čj.: 16 847/96-2 s platností od 1. 9. 1996, Úpravy a doplňky schválilo MŠMT dne 25. 8. 1998 čj.: 25 018/98-22 s platností od 1. 9. 1998, ve znění pozdějších úprav
5. Příloha k Pokynu k rozšíření učebních plánů vzdělávacích programů pro základní vzdělávání o 1 vyučovací hodinu, čj. 121264/2004-22 ze dne 17. června 2004
6. Výkaz škol (MŠMT) V3-01, výkaz o základní škole podle stavu k 30. 9. 2004
7. „Výroční zpráva o činnosti a hospodaření školy za školní rok 2003/2004“ ze dne 31. 8. 2004
8. Rozvrhy hodin všech tříd a vyučujících platné v době konání inspekce pro školní rok 2004/2005 a schválené ředitelem školy
9. Třídní knihy tříd I. – IX. ročníku včetně „Záznamů ve volitelném předmětu“ ve školním roce 2004/2005
10. „Pedagogické porady 2003-2004“
11. Personální dokumentace - doklady o vzdělání učitelů sledovaných předmětů
12. Řády odborných učeben, schválené ředitelem školy
13. „Koncepce rozvoje školy v letech 2003 – 2008“ dokument školy ze dne 10. srpna 2003
14. „Organizační řád školy“, čj. 38/2004, projednán pedagogickou radou 31. 8. 2004
15. „Řád školy“, projednaný pedagogickou radou 18. 11. 2002, platný od 1. 1. 2003
16. „Plán hospitační činnosti na školní rok 2004/2005“
17. „Roční plán školy 2004-2005“ dokument školy ze dne 1. 9. 2004
18. Projekt „Zdravá škola – prováděcí plán 2005-2006“
19. „Osobní plán ředitele školy“, nedatováno
20. „Plán práce výchovného poradce – školní rok 2004-2005“
21. „Minimální preventivní program ZŠ K. H. Máchy, Doksy pro školní rok 2004/2005“, aktualizovaný dokument školy ze dne 3. 11. 2004
22. hospitační záznamy ředitele školy a jeho zástupce za školní rok 2003/2004
23. „Další vzdělávání pedagogických pracovníků, koncepční záměry 2004 – 8“ dokument školy ze dne 20. 7. 2004
24. „Evaluační zpráva školy“ dokument školy ze dne 28. 6. 2004
25. „Klíčové oblasti kontroly“ dokument školy ze dne 25. 8. 2004
26. „Vnitřní kontrolní systém školy“ dokument školy ze dne 10. 5. 2003
27. „Plán kontrolní činnosti na školní rok 2004/2005“ dokument ze dne 26. 10. 2004
28. „Plán kontrolní činnosti ředitele školy 2004-2005“
29. „Zásady pro vnitřní kontrolní systém příspěvkové organizace“ dokument ze dne 1. 9. 2003
30. „Desatero k žakovským schůzkám“ dokument školy ze dne 14. 10. 2004
31. „Desatero dokského učitele“ dokument školy schválený pedagogickou radou dne 27. 6. 2003
32. „Žakovské desatero“, nedatováno
33. Třídní knihy všech tříd vedené ve školním roce 2003/2004
34. Zápisy z porad pedagogické rady ve školním roce 2003/2004
35. Výsledky testů KALIBRO žáků 5. a 9. ročníku ve školním roce 2003/2004
36. „Zápis z 1. schůzky žakovského parlamentu“ dokument školy ze dne 2. 11. 2004
37. Vyhodnocení dotazníku o šikaně – leden 2005

38. Zápisy ze schůzek metodických orgánů 1. a 2. stupně ve školním roce 2004/2005
39. Časově tematické plány učiva sledovaných předmětů na 1. a 2. stupni ve školním roce 2004/2005
40. Vybrané referáty žáků sedmých tříd z volitelného předmětu seminář z fyziky – školní rok 2004/2005
41. Náhodně vybrané žákovské knížky a sešity žáků ve školním roce 2004/2005
42. Inspekční zpráva ze dne 4. 6. 1999 čj. 084 393/99-5083

ZÁVĚR

Vzdělávání probíhá v úplné základní škole v Doksech podle učebních dokumentů vzdělávacího programu Základní škola. V personální oblasti jsou pozitivem odborná kvalifikovanost většiny vyučujících, především na prvním stupni, účelná motivace ze strany vedení k jejich dalšímu vzdělávání a vstřícnost pedagogů k žákům a jejich individuálním potřebám. Vedení školy svou kontrolní činností systematicky zaměřuje na všechny základní oblasti činnosti školy. Dbá na soulad plánování učiva a realizace výuky s osnovami. I když to schválený učební plán zvoleného vzdělávacího programu umožňuje, ředitel školy při konkretizaci učebního plánu oslabil v sedmém ročníku počet hodin některých povinných předmětů zařazením povinně volitelných předmětů podle předepsané disponibilní hodiny. Organizace vzdělávání odpovídala zvolenému vzdělávacímu programu. Škola má fungující vnitřní i k rodičovské veřejnosti otevřený vnější informační systém.

Materiálně-technické podmínky se od poslední inspekční činnosti v roce 1999 výrazně zlepšily. Společné školní prostory působí esteticky, výuková podnětnost kmenových i odborných učeben je na velmi dobré úrovni. Většina předmětů na obou stupních má k výuce dostatek vhodných pomůcek a didaktické techniky. Materiálně-technická podpora sledovaných předmětů umožňuje plnit učební osnovy. Problém specializovaných učeben (informatiky, cizích jazyků) by měl být vyřešen zahájením plánované půdní vestavby koncem školního roku, které by vedlo k posílení materiálního zázemí pro zamýšlenou profilaci školy. Pitný režim na odloučeném pracovišti i nadále není zajištěn.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve sledovaných předmětech byly celkově na velmi dobré úrovni. Učitelé přistupovali k žákům s empatií a přiměřenou náročností, pozitivně rozvíjeli jejich kompetence a kreativitu. Zhlédnuté hodiny byly připravené. Ojediněle nebyla koncepčně promyšlena práce žáků ve výuce informatiky. Obsah vyučovacích jednotek korespondoval se schválenými učebními osnovami. Materiální podpora výuky byla pestrá a účelná. V organizaci hodin převažovalo frontální vyučování, i když řada učitelů ho efektivně doplňovala skupinovou nebo párovou prací. Hospitovaná výuka byla věcně i odborně správná. Vyšší efektivitou se vyznačovaly vyučovací jednotky založené na činnostním vyučování. V části sledovaných hodin spočívaly nedostatky v podceňování sebehodnocení žáků, vedení diskuse a v menším podílu uplatňování aktivizujících metod a forem v práci se žáky. Často scházel čas na závěrečné shrnutí látky. Žáci převážně respektovali dohodnutá pravidla chování, v hodinách panovala přátelská a tvůrčí atmosféra.

Pozitivní je systematická práce se žáky se specifickými poruchami učení i vytváření příležitostí pro žáky nadané. Na podněty z minulé inspekce škola reagovala, většina z nich byla školou akceptována.

Hodnotící stupnice:

vynikající	velmi dobrý	dobrá (průměrný)	vyhovující	nevyhovující
------------	-------------	------------------	------------	--------------

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Inspekční tým	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Alexandra Hanwaldová	v. r.
Členka týmu	Mgr. Věra Hessová	v. r.
Člen týmu	Ing. Petr Kadlus	v. r.
Členka týmu	Ing. Kateřina Nováková	v. r.
Člen týmu	Ing. Pavel Procházka	v. r.

V Liberci dne 7. března 2005

Razítko

Dle § 174 odst. 13 zákona č. 561/2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školského zákona), může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím převzetí na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Masarykova 28, 460 01 Liberec 1. Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem ČŠI k jejich obsahu zasílá ČŠI zřizovateli a školské radě, inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná.

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 11. března 2005

Razítko

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Mgr. Vlastimil Tuřálek, ředitel školy

v. r.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel	2005 – 03 - 29	h4-1049/05-5100

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly podány.